

РІШЕННЯ

Ради із забезпечення якості вищої освіти Сумського державного університету від 15 вересня 2022 р.
з питання: «Про заходи щодо забезпечення академічної доброчесності в СумДУ»

Розглянувши питання «Про заходи щодо забезпечення академічної доброчесності в СумДУ», Рада із забезпечення якості вищої освіти (далі – Рада з якості) відзначає важливість системної роботи із розбудови університетської системи забезпечення академічної доброчесності в освітньо-науковій діяльності співробітників університету, здобувачів вищої освіти та здобувачів наукового ступеня доктора наук.

Діяльність із забезпечення академічної доброчесності в освітньо-науковій діяльності Сумського державного університету (далі – СумДУ, університет), яка координується Групою сприяння академічній доброчесності (далі – група АкД), впродовж 2020-2022 рр. була спрямована на виконання рішень Ради з якості від 20 травня 2020 р. з питання: «Про стан забезпечення академічної доброчесності в СумДУ» та наукової ради СумДУ від 18 березня 2021 р. з питання: «Дослідницька доброчесність: стан та основні заходи щодо впровадження у наукову діяльність університету», на вдосконалення університетської системи забезпечення академічної доброчесності у відповідь на зміни в національній нормативній базі, зокрема прийняття Постанови Кабінету Міністрів України № 897 від 26.08.2021 р. «Про затвердження Порядку скасування рішення про присудження ступеня вищої освіти та присвоєння відповідної кваліфікації», Постанови Кабінету Міністрів України № 1197 від 17.11.2021 р. «Деякі питання присудження (позбавлення) наукових ступенів», Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», наказу Міністерства освіти і науки України №1359 від 13.12.2021 р. «Про затвердження Положення про спеціалізовану вчену раду з присудження наукового ступеня доктора наук».

На виконання вказаних рішень та у відповідності до завдань Стратегічного плану розвитку Сумського державного університету на 2020-2026 рр. розбудова університетської системи забезпечення академічної доброчесності у 2020-2022 рр. реалізовувалась за наступними напрямками.

1. Розробка та вдосконалення нормативної бази.

Розроблено або затверджено наступні версії документів основної нормативної бази системи управління якістю діяльності СумДУ, де відображено елементи університетської системи забезпечення академічної доброчесності:

- Кодекс академічної доброчесності;
- Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у СумДУ;
- Положення про організацію освітнього процесу в Сумському державному університеті;
- Положення про порядок організації і проведення наукових заходів;
- Положення про групу моніторингу якості наукових проєктів;
- Система забезпечення якості вищої освіти СумДУ.

Розроблена і оновлена нормативна база доповнила існуючий перелік, який також містить:

- методичну інструкцію щодо перевірки академічних текстів на наявність текстових запозичень;
- Положення про групу сприяння академічній доброчесності;
- Положення про організацію захисту прав інтелектуальної власності;

- наказ ректора «Про наповнення архіву та інституційного репозитарію кваліфікаційними випускними роботами»;
- наказ ректора «Про оприлюднення кваліфікаційних випускних робіт в інституційному репозитарії»;
- наказ ректора «Про підписання декларацій про дотримання академічної доброчесності учасниками освітнього процесу»;
- наказ ректора «Щодо створення університетської Комісії з етики та управлінням конфліктами».

2. Виконання основних вимог нормативної бази з питань академічної доброчесності.

Заходи щодо виконання основних вимог нормативної бази з питань академічної доброчесності включали:

- на системному рівні відбувається підписання здобувачами вищої освіти всіх рівнів, докторантами та співробітниками Декларацій про дотримання академічної доброчесності;
- на випускових кафедрах університету організовано системну перевірку кваліфікаційних і випускних робіт здобувачів вищої освіти на наявність запозичень без належного посилання;
- групою моніторингу якості наукових проєктів спільно із групою АкД проводяться перевірки всіх науково-дослідних робіт, що фінансуються за рахунок державного та/або місцевого бюджетів, розроблено та апробовано механізм контролю дотримання дослідницької доброчесності в частині перевірки річних звітів з виконання науково-дослідних робіт на наявність текстових запозичень без належного цитування, розроблені та готуються до імплементації рекомендації керівникам та відповідальним виконавцям науково-дослідних робіт з дотримання дослідницької доброчесності;
- бібліотечно-інформаційний центр (далі – БІЦ) виконує організаційно-методичну функцію в процесі перевірки всіх видів робіт та формує статистичну базу перевірок кваліфікаційних і випускних робіт здобувачів вищої освіти, проводить семінари з представниками компаній-розробників програмного забезпечення для пошуку ознак академічного плагіату, розробляє інформаційні матеріали з тематики академічної доброчесності;
- редакційними колегіями наукових журналів університету, оргкомітетами конференцій організовано перевірку наукових статей і тез доповідей перед початком процесу рецензування;
- постійнодіючі та одноразові спеціалізовані вчені ради перед початком розгляду дисертаційної роботи, поданої до захисту, в обов'язковому порядку проводять експертизу на предмет коректного цитування опублікованих здобувачем наукових робіт та робіт інших авторів;
- починаючи із 2022 року під контролем Наукового товариства студентів (слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених (далі – НТСА) розпочато системну перевірку студентських наукових робіт, які було подано до першого туру і рекомендовано до участі у другому турі Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з галузей знань і спеціальностей, на наявність запозичень без належного посилання.

3. Інформаційно-технологічна діяльність. Модернізація освітніх програм, підвищення кваліфікації

Завершено роботу зі створення сайту «Академічна доброчесність», розпочато роботу зі створення комплексу англomовних матеріалів для популяризації академічної доброчесності серед іноземних студентів. Розроблено та впроваджено курс «Дослідницька доброчесність» для здобувачів вищої освіти третього рівня (у тому числі, його англomовна версія). Для здобувачів вищої освіти всіх рівнів розроблено популяризаційні матеріали за тематикою академічної доброчесності з елементами доповненої реальності.

Успішно реалізовано програми підвищення кваліфікації «Академічна доброчесність у загальноосвітніх навчальних закладах – теорія та практика», «Розбудова системи забезпечення академічної доброчесності у закладі освіти», проведено серію вебінарів «Дослідницька доброчесність: цінності та виклики». Завершено розробку онлайн-курсів «Дослідницька доброчесність», «Плагіат: легкий шлях до сумнівної слави», «Академічна доброчесність: погляд викладача та студента» в рамках

проєкту «Загальнонаціональна цифрова платформа для професійного розвитку розробників університетських стратегій забезпечення якості освіти», який фінансується Посольством США в Україні.

З 2021 року університет є учасником проєкту Academic Integrity and Quality Initiative, який адмініструється Американськими Радами з міжнародної освіти та спрямований на розбудову університетських систем забезпечення академічної доброчесності. Цього ж року почалось виконання проєкту ««Open Practices, Transparency and Integrity for Modern Academia» (OPTIMA), що має на меті створення доброчесного освітнього і наукового середовища здобувачів освіти.

Комплект нормативних документів СумДУ із забезпечення академічної доброчесності в освітньо-науковій діяльності університету взято за основу при розробці Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти «Рекомендацій ЗВО щодо розвитку систем забезпечення академічної доброчесності» та інших документів щодо акредитації освітніх програм.

В той же час Рада з якості зазначає, що, незважаючи на проведені заходи із розвитку університетської системи забезпечення академічної доброчесності, робота у цьому напрямі потребує подальшого посилення і конкретизації. Зокрема, серед нагальних питань, які потребують системних рішень, є:

- розробка механізмів системної роботи кафедр та інститутів (факультетів) з попередження порушень академічної доброчесності здобувачами вищої освіти і співробітниками відповідних структурних підрозділів, моніторинг порушень академічної доброчесності в кваліфікаційних та випускних роботах;
- посилення управлінської та контролюючої функції:
 - департаменту по роботі з персоналом та підготовці науково-педагогічних кадрів (далі – ДРП), науково-дослідної частини (далі – НДЧ), навчально-наукового центру підготовки кадрів вищої кваліфікації (далі – ННЦ ПКВК), департаменту міжнародної освіти (далі – ДМО), центру заочної, дистанційної та вечірньої форм навчання (далі – ЦЗДВН), центру професійної та післядипломної освіти (далі – ЦППО), керівників інститутів (факультетів), кафедр в частині організації процесу підписання декларацій про дотримання академічної доброчесності;
 - перших заступників директорів (деканів) і заступників директорів (деканів) з наукової роботи в частині перевірки кваліфікаційних, випускних та студентських наукових робіт здобувачів вищої освіти;
 - НДЧ, центру науково-технічної та економічної інформації (далі – ЦНТЕІ), НТСА, ДРП, редакційних колегій наукових журналів, оргкомітетів конференцій, постійнодіючих та одноразових спеціалізованих вчених рад при реалізації відповідних напрямів наукової діяльності та підготовки кадрів вищої кваліфікації;
 - редакційно-видавничого відділу в процесі видавництва науково-методичних робіт (підручників, навчальних посібників, конспектів лекцій, методичних вказівок), монографій;
 - групи АқД в частині супроводження всіх напрямів забезпечення академічної і дослідницької доброчесності;
- впровадження нових інструментів популяризації та дотримання академічної доброчесності з огляду на підсилення ролі онлайн навчання;
- впровадження принципів відкритої науки в діяльність СумДУ;
- посилення ролі студентського самоврядування в формуванні політики академічної доброчесності та розбудови механізмів взаємодії між здобувачами вищої освіти і співробітниками університету в частині забезпечення академічної доброчесності під час здійснення спільної діяльності;
- проведення моніторингових досліджень серед здобувачів вищої освіти та співробітників університету з питання впровадження академічної доброчесності в освітню і наукову діяльність.

З метою подальшої імплементації системи забезпечення академічної доброчесності в освітню і наукову діяльність СумДУ, введення контролюючої функції загальноуніверситетських і навчальних структурних підрозділів та відповідних посадових осіб

Рада з якості постановляє:

1. Затвердити нижченаведені основні заходи, що направлені на впровадження академічної та дослідницької доброчесності в освітню і наукову діяльність СумДУ

№ п/п	Назва напрямку діяльності, заходу, завдання	Термін	Відповідальні
I Розроблення та вдосконалення нормативної бази			
1	Розроблення та затвердження:		
	- нормативного документу із впровадження принципів відкритої науки в діяльність СумДУ	2 квартал 2023 р.	Проректор з наукової роботи за участі групи АкД
	- рекомендацій щодо дотримання академічної доброчесності під час онлайн-навчання	4 квартал 2022 р.	Керівник групи АкД
	- рекомендацій для керівників та відповідальних виконавців науково-дослідних робіт з дотримання дослідницької доброчесності при підготовці звітів	4 квартал 2022 р.	Керівник групи моніторингу якості наукових проєктів за участі групи АкД
2	Розроблення та затвердження нової версії:		
	- Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у СумДУ з урахуванням появи нових національних нормативних документів з питань академічної доброчесності	4 квартал 2022 р.	Керівник групи АкД
	- Кодексу корпоративної культури з урахуванням необхідності уточнення ролі академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин в освітньо-науковій діяльності університету	1 квартал 2023 р.	Керівник координаційного центру гуманітарної політики за участі керівника Групи АкД, проректора з НПП та організації позанавчальної діяльності
	- методичної інструкції щодо перевірки академічних текстів на наявність текстових запозичень з урахуванням особливостей перевірки робіт різного виду та різних галузей знань	4 квартал 2022 р.	Керівник групи АкД за участі БЩ
3	Внесення змін в частині забезпечення академічної доброчесності в освітньо-науковій діяльності СумДУ у Положення про порядок видання наукових журналів та Положення про організацію Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з галузей знань і спеціальностей	3-4 квартал 2022 р.	Начальник ЦНТЕІ, голова НТСА за участі групи АкД
4	Внесення змін до Типових посадових інструкцій (додатків до Типових посадових інструкцій) здійснення працівником	4 квартал 2022 р. –	Директор ДРП за участі

№ п/п	Назва напрямку діяльності, заходу, завдання	Термін	Відповідальні
	університету діяльності на посадах, де можливі порушення академічної доброчесності	1 квартал 2023 р.	групи АкД
II Заходи, які проводяться вперше			
5	Розроблення та затвердження:		
	- плану проведення інформаційно-технологічних заходів з популяризації дослідницької доброчесності для молодих вчених та аспірантів	Вересень-жовтень 2022 р.	Проректор з наукової роботи за участі начальника ННЦ ПКВК голови НТСА, групи АкД
	- плану проведення інформаційно-технологічних заходів з популяризації академічної доброчесності для студентів	Вересень-жовтень 2022 р.	Група АкД за участі студентського ректорату
6	Створення мобільної версії сайту «Академічна доброчесність»	4 квартал 2022 р.	Керівник групи АкД за участі групи веб-орієнтованих інформаційних систем та комп'ютерних технологій дизайну
7	Провести ряд семінарів з підвищення обізнаності вчених університету щодо виявлення ознак хижацьких журналів, конференцій, видань	4 квартал 2022 р. – 1 квартал 2023 р.	Директор БЩ
8	Розробка та впровадження у навчальний процес курсу «Відкриті наукові практики» для здобувачів вищої освіти третього рівня. Проведення серії вебінарів "Відкрита наука: яскрава альтернатива чи фантом?" для наукових співробітників, аспірантів, докторантів та молодих учених	4 квартал 2022 р. – 1 квартал 2023 р.	Керівник групи АкД за участі ННЦ ПКВК, НТСА
9	Створення циклу промо-роликів «Академічна доброчесність очима студентів: навчайся чесно»	4 квартал 2022 р. – 1 квартал 2023 р.	Студентський ректорат за участі групи АкД
10	Проведення студентського конкурсу з розробки матеріалів, що присвячені академічній доброчесності «Чесним бути модно»	4 квартал 2022 р. – 1 квартал 2023 р.	Студентський ректорат за участі групи АкД
11	Створення гнучкої навчальної платформи з використанням ігрових методів навчання на базі лабораторії дослідження академічної доброчесності	1 квартал 2023 р.	Керівник групи АкД
12	Запровадження системи Ethicontrol для організації процесу виявлення порушень академічної доброчесності та реагування на них	1 квартал 2023 р.	Керівник групи АкД

№ п/п	Назва напрямку діяльності, заходу, завдання	Термін	Відповідальні
13	Створення Telegram-бота «Academic Integrity Helper» для здобувачів вищої освіти	1 квартал 2023 р.	Керівник групи АқД
III Заходи за раніш започаткованими напрямками діяльності			
14	Створення матеріалів, присвячених популяризації принципів академічної доброчесності серед здобувачів вищої освіти (банери, інфографіка, роздаткові матеріали тощо)	Постійно	Керівник групи АқД за участі студентського ректорату
15	Створення спільно з представниками компаній-розробників програм перевірки робіт на ознаки академічного плагіату інформаційних та методичних матеріалів, присвячених інформаційній грамотності та попередженню плагіату	Постійно	Директор бібліотеки за участі групи АқД
16	Створення спільно з представниками роботодавців інформаційних матеріалів щодо корпоративної культури на робочому місці та переваг чесного навчання	Постійно	Начальник НВП ¹⁾ за участі групи АқД
17	Створення матеріалів для популяризації академічної доброчесності серед здобувачів вищої освіти, у тому числі комплексу англomовних матеріалів для студентів-іноземців: - віртуальне середовище «Поле академічної доброчесності» з використанням інструментів віртуальної реальності; - мобільний додаток «Академічна доброчесність: екскурсія бібліотекою» з використанням інструментів доповненої реальності; - серія плакатів «Чесне навчання – успішний випускник» з використанням інструментів доповненої реальності; - роздаткові матеріали за тематикою академічної доброчесності з використанням інструментів доповненої реальності.	Постійно	Керівник групи АқД за участі ОМЦТЕН ²⁾ , ДДО ³⁾ , БЦ, Навчальною телестудією студTV «11 поверх», кафедри іноземних мов, студентського ректорату
18	Проведення круглого столу «Академічна доброчесність – власний погляд» за участю представників студентського самоврядування та менеджменту університету	Щорічно у 1 кварталі	Студентський ректорат за участі групи АқД
IV Моніторинг забезпечення академічної доброчесності			
19	Моніторинг виконання здобувачами вищої освіти (у тому числі і іноземними) всіх рівнів і форм навчання, докторантами та співробітниками (у тому числі виконавцями науково-дослідних робіт) наказу «Про підписання декларацій про дотримання академічної доброчесності учасниками освітнього процесу»	Щорічно, лютий та вересень	Директор ДРП, керівник групи АқД
20	Контроль перевірки на наявність ознак академічного плагіату:		
	- кваліфікаційних та випускних робіт здобувачів вищої освіти	Щорічно	Перші заступники директорів (деканів) інститутів (факультетів)

№ п/п	Назва напрямку діяльності, заходу, завдання	Термін	Відповідальні
	- студентських наукових робіт, які подаються на Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт з галузей знань і спеціальностей	Щорічно, грудень-січень	Заступники директорів (деканів) інститутів (факультетів) з наукової роботи за участі НТСА та голів підкомісій за галузями знань, спеціальностями I туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з галузей знань і спеціальностей
	- проміжних і заключних звітів за результатами виконання НДР, що фінансуються за рахунок державного та/або місцевого бюджетів	Щорічно, листопад-грудень	Керівник групи моніторингу якості наукових проєктів НДЧ
	- наукових статей, що подаються до наукових журналів засновником (співзасновником) яких є університет	Під час формування чергового випуску журналу	Голови редакційних колегій наукових журналів
	- тез доповідей, що подаються на конференції, організаторами (співорганізаторами) яких є університет	Під час формування збірника тез доповідей	Голови організаційних комітетів конференцій
	- дисертаційних робіт, які подаються до створених в університеті постійнодіючих та одноразових спеціалізованих вчених рад	Під час експертизи дисертаційних робіт	Голови спеціалізованих вчених рад
	- науково-методичних робіт та монографій	Постійно	Директор видавництва
21	Вибірковий контроль та аналіз статистики перевірки наявності ознак академічного плагіату робіт, зазначених у п.20	Постійно	Керівник групи АқД спільно із сектором інформаційно-аналітичної роботи та електронних ресурсів БЦ за участі визначених у п.20 відповідальних за контроль перевірки та загальноуніверситетських структурних підрозділів за

№ п/п	Назва напрямку діяльності, заходу, завдання	Термін	Відповідальні
			відповідними напрямами, а саме: ДРП, НДЧ, НОУ ⁴⁾ , НТСА, ЦЗЯВО ⁵⁾ , ЦНТЕІ
22	Розробка та вдосконалення анкет и процедури проведення моніторингових досліджень з питання впровадження академічної доброчесності в освітню і наукову діяльність серед: - здобувачів вищої освіти всіх рівнів (у тому числі іноземців); - наукових, науково-педагогічних і педагогічних працівників	Постійно із отриманням нової версії анкет щорічно у 3 кварталі	Начальник ЦЗЯВО за участі групи АкД

Примітки: 1) Навчальний відділ з практики та інтеграційних зв'язків з замовниками кадрів.

2) Організаційно-методичний центр технологій електронного навчання.

3) Департамент доуніверситетської освіти.

4) Навчально-організаційне управління.

5) Центр забезпечення якості вищої освіти.

2. Контроль за виконанням зазначених у п. 1 заходів здійснюють голова Ради з якості, керівник групи АкД, проректори за відповідними напрямами діяльності.

Голова ради з якості

Анатолій ВАСИЛЬЄВ

Вчений секретар

Ольга ДЕЙНЕКА